

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ผู้เขียน นางสาวจิรภา จำศีล

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนภิญโญ

บทคัดย่อ

การศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและผลกระทบจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร และ 3) เป็นแนวทางในการเสริมสร้างพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 272 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สถิติทดสอบ คือ การถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ผลกระทบของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกต้อง ในระดับสูง

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองของเกษตรกร โดยปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของเกษตรกร อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แนวทางในการเสริมสร้างพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและความเชื่อด้านสุขภาพ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงพิษภัยจากสารเคมี ขณะเดียวกัน ภาครัฐควรกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพื่อลดปริมาณการนำเข้าและการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคการเกษตร เช่น มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางภาษี หรือการส่งเสริมบทบาทผู้บริหาร โภค องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ หรือการส่งเสริมสนับสนุนโครงการเกษตรอินทรีย์ เพื่อความปลอดภัยและลดผลกระทบจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

Independent Study Title	Factors Affecting Self Protection Behaviors from Pesticide Among Pineapple Growers in Ban Sadej Sub-district, Mueang District, Lampang Province
Author	Miss Jeerapa Chumsil
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Asst.Prof. Dr. Ajchara Wattanapinyo

ABSTRACT

The study of factors affecting self protection behaviors from pesticide among pineapple growers in Ban Sadej Sub-district, Mueang District, Lampang province, is a survey research with objectives 1) To study knowledge and understanding of farmers regarding pesticide and its effects, health beliefs, self protection behavior from pesticide 2) to study Factors Affecting Self Protection Behaviors from Pesticide and 3) guidelines for promoting self protection behaviors of farmers.

The population studied was 272 pineapple growers in Ban Sadej Sub-district, Mueang District, Lampang province. The study tool was questionnaires. Data were statistically analyzed using frequency distribution, percentage, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient, and test statistic used was multiple regression.

The study results found that most farmers have knowledge and understanding regarding pesticide, its effects toward human and environment, health beliefs, and correct self-protection behaviors from pesticide at an high level.

Knowledge and understanding of pesticide and health beliefs factors correlated with self protection behaviors of farmers, and which the knowledge and understanding of pesticide factor influenced self protection behaviors of farmers at the 0.05 level. Health belief factor influenced self protection behaviors of farmers at the 0.01 level.

Regarding guidelines for promotion self-protection behaviors from pesticide of farmers, related organizations should continuously promote and develop correct knowledge, news and information, and health beliefs correctly according to academic principles in order to stimulate awareness towards chemical dangers. Meanwhile, the government should specify policy or measures to reduce imports and usage of pesticide in the agriculture sector, for example, legal and tax measures, promoting roles of consumers, related organizations and units, promoting organic agricultural projects for safety, and presenting chemical pesticide effects on health of farmers, consumers and environment.